[1]ולשאת ולספחת (א)ואין שאת אלא לשון גבוה שנא' [2]ועל [כל] ההרים הרמים ועל [כל] הגבעות הנשאות ואין ספחת אלא טפילה שנאמר [3]ספחני נא אל אחת הכהונות לאכל פת לחם (ב)א"ר יהושע בן לוי בא וראה כמה גדולים נמוכי הרוח לפני הקב"ה שבשעה שבית המקדש קיים אדם מקריב עולה שכר עולה בידו מנחה שכר מנחה בידו אבל מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם שנאמר [4]זבחי אלהים רוח נשברה ולא עוד אלא שאין תפלתו נמאסת שנאמר [4]לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה (ג)ואמר ריב"ל (ד)כל השם אורחותיו בעולם הזה זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה שנאמר [5]ושם דרך אראנו בישע אלהים אל תקרי (א) ושם אלא ושם דרך: [כיצד מקנא לה כו']: הא גופא קשיא אמרת אמר לה בפני שנים אל תדברי עם איש פלוני זה אלמא דבור סתירה הוא והדר תני דיברה עמו עדיין מותרת לביתה ומותרת לאכול בתרומה אלמא דבור לא כלום הוא אמר אביי (ה)הכי קאמר אל תדברי ודברה אל תדברי ונסתרה (ו)(ולא כלום) אל תסתרי ודברה עמו עדיין מותרת לביתה ומותרת לאכול בתרומה נכנסה עמו לבית הסתר ושהתה כדי טומאה אסורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה: ואם מת חולצת: אמאי תתייבם נמי יבומי אמר רב יוסף אמר קרא [6]ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר לאיש אחר ולא ליבם א"ל אביי אלא מעתה חליצה נמי לא תיבעי א"ל אילו איתיה לבעל מי לא בעיא גט השתא נמי תיבעי חליצה ואית דאמרי אמר רב יוסף רחמנא אמר ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר דלא ליסתריה לביתיה ואת אמרת תתייבם נמי יבומי אמר ליה אביי אלא מעתה לאחר לא תינשא דלא תיסתריה לביתיה אמר ליה

מי

ולשאת ולספחת. על ידי שמנשא עצמו בא לידי ספחת שאינו עיקר כאנשים אלא נספח וטפל: **טפילה.** דבר שאינו חשוב בעצמו אלא נטפל באחרים: **ספחני נא.** אספני נא. (ב) בנבואת בית עלי משתעי קרא שעמיד כהנים גדולים אחרים שיוציאו את כהני זרעך מגדולתם ויצטרכו לבקש מהם לאוספם ולקולטם אצלם: **אל אחת הכהונות.** באחת מן המשמרות: **שכר עולה בידו.** ולא שכר קרבן אחר: **זבחי.** כל הזבחים במשמע: **השם אורחותיו.** מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה: (ה)**אמר לה בפני שנים אל תדברי עם איש פלוני ודברה עמו.** שלא ביחוד: **עדיין מותרת לביתה.** לשמש. ביתה לשון תשמיש הוא: **אסורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה.** עד שתשתה. ולקמן בפ' כשם שהמים בודקין (דף כח.) יליף מונטמאה ונטמאה שלש פעמים אחד לבעל ואחד לבועל ואחד לתרומה: **ואם מת בלא בנים.** עד שלא השקה: **חולצת ולא מתייבמת.** בגמרא מפרש טעמא): **הא גופא קשיא אמרת כיצד מקנא לה אמר לה בפני שנים כו'.** קס"ד אמר לה כו' היינו פירושא דכיצד מקנא לה אמר לה בפני שנים כו' ואשמועינן דזהו הקינוי: **אלמא דיבור סתירה היא.** אפי' מדברת עמו בשוק סתירה חשיב לה מדקאמר זה הקינוי דאי לאו דסתירה הוא ולא מיתסרא בה מאי קינוי איכא ולמה לי דמתרה בה: **והדר תני.** דכי עברה על התראתו ודברה עמו מותרת לביתה: **אמר אביי הכי קאמר.** אמר לה לאו פירושא דכיצד מקנא לה הוא אלא תרתי קתני וה"ק אמר לה אל תדברי ונסתרה או דברה אע"פ שעברה על קינויו אבל דיבור או אם דברה עמו אחר קינוי גמור דאל תסתרי עדיין באחת משתי אלו מותרת לבעלה אבל עברה על קינויו אבל סתירה כגון שאמר לה אל תסתרי ונכנסה עמו לבית הסתר כו': **ויצאה מביתו.** לעיל מיניה כתיב כי מצא בה ערות דבר וגו' ויצאה מביתו וגו' לאיש אחר למה לי למכתב אי למשרייה לאנסובא על ידי גט כריתות לכתוב ויצאה מביתו והיתה לאיש למה לי למכתב לאחר אלא למעוטי יבמה היכא דלא גרשה בעל אחר שמצא בה ערות דבר והכי משתמעי קראי כי מצא בה ערות דבר יגרשנה בספר כריתות ויצאה מביתו כלומר ובכל צד שתצא מביתו בין ע"י גירושין בין ע"י מיתה אם באת לינשא לאיש אחר תנשא ולא ליבם שאינו אחר אלא נשואין של זו שמכח נשואי ראשון היא נזקקת לו: **אי הכי חליצה נמי לא תיבעי.** דהא פטרה רחמנא ושרייה לאיש אחר בכל ענין שתצא מביתו אחר שנמצא בה ערות דבר: **אילו איתיה לבעל.** מי משתריא בלא גט הא כתיב וכתב לה ספר כריתות (ו) אפי' מצא בה ערות דבר כריתות בעיא השתא נמי בעי' חליצה דיבם במקום בעל קאי: **אית דאמרי.** דהכי שני רב יוסף לעיל רחמנא אמר כו' צוה לבעלה לגרשה מביתו כשמצא בה ערות דבר כי היכי דלא תיסתרי' לביתיה כדאמר לעיל (ז) זונתא בביתא כי קריא בשומשמא:

מי

הא גופא קשיא. תימה לרבי אמאי לא נקט הכא לישנא דריש מס' מכות (דף ב.) כיצד העדים נעשים זוממין כיצד אין העדים נעשים זוממין מבעי ליה הכא נמי הוה ליה למימר הכי כיצד מקנא לה כיצד אין מקנא לה מבעי ליה והתם מתרץ שפיר אבל הכא אפילו לפי התירוץ הוה ליה למיתני כיצד אין מקנא לה ונראה דלהכי לא פריך הכא משום דמצי למימר אל תדברי דרישא פירושו סתירה דהיינו קינוי גמור ואתי שפיר לישנא דכיצד מקנא לה ולא קשיא מידי אלא רישא לסיפא וה"פ הכא אלמא פירוש למתני' דדיבור סתירה הוא מדקתני כיצד מקנא ולשון נקי הוא כדתנן בפרק קמא דכתובות (דף יג.) ראוה מדברת ומפרש בגמ' מאי מדברת נסתרה א"כ מיקשי סיפא דקתני דיברה עדיין מותרת לביתה ואי פירוש דדיבור דמתניתין סתירה אמאי מותרת אלא דיבור ממש הוא ולפי הירושלמי משמע דבעי לתרוייהו דדיבור דרישא סתירה אלא דנקט לשון נקי והכי איתא התם סוף דבר שתדבר עמו הא אם נסתרה עמו ולא דברה אין סתירתה כלום פירוש בתמיה דבורה אתא מימר לך אפי' דברה עמו ולא נסתרה עדיין מותרת לביתה לשון נקי הוא מתני' פי' דיבור דרישא לשון נקי מיהו דסיפא אית לן למימר על כרחך דיבור ממש:

לאחר ולא ליבם. אין להקשות מפרק האשה שנפלו לה נכסים (כתובות דף פא.) בשמעתין דשומרת יבם דפריך התם והא בעינן לכשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי אמר רב אשי יבם כמו אחר דמי דלענין לשון תנאי ב"ד שוייה כאחר אבל באחר דקרא אין הוא בכלל והכי נמי משמע בפרק אין מקדישין (ערכין דף כה:) דקתני אם מכר את השדה לאיש אחר לאחר ולא לבן או אינו אלא לאחר ולא לאח כשהוא אומר איש הרי אח אמור הא מה אני מקיים לאחר ולא לבן דמשמע טעמא דכתיב איש הא לאו הכי לא הוי אח בכלל אחר וכ"ש גבי יבם דבא מכח נשואי אחיו דלאו אחר הוא והכי אמרינן נמי בפ"ק דקידושין (דף יג:) אמר קרא פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי אימא מאן אחר יבם ומשני דיבם לא מקרי אחר (ח)אבל קשיא מפרק האומר (קדושין דף סז:) דנפקא לן מהכא בפרק האומר דלא תפסי קדושין באחות אשה אימר דאיצטריך קרא דוקא ליבם (ג)(ט)משום דרמיא עליה ליבומי כדאמרי' בשמעתין ואכתי אחות אשה מנלן ועוד תקשה דהכא אע"ג דכתיב איש אחר ממעטינן יבם ובערכין מרבינן יבם מאיש וממעטינן בן מאחר וא"ת מאיש ממעטינהו בפ' האומר (ג"ז שם) קרובים ומלאחר יבם סוף סוף ואיש אחר יקחנה מאי דרשת ביה: **לאחר** ולא ליבם. אי קשיא והא האי קרא בסוטה ודאי ע"י עדים כתיב דילפינן דבר דבר מממון בסוף מסכת גיטין (דף צ.) וסוטה ודאי אמר בפ"ק דיבמות (דף יא:) דפטורה בלא חליצה משום דכתיב בה טומאה כעריות תרין דלאחר לא איצטריך למיכתב אלא ליוצאת משום סתירה כיון דנפקא לן סוטה ודאית מטומאה דכתיב בה: **אילו** איתיה לבעל מי לא בעיא גט. הקשה רבי נסים ר' אברהם בר מרדכי ז"ל והא סוטה ודאית ואיילונית היכא דהכיר בה ואשת סריס דבעו גט מבעל היכא דאיתיה ואפ"ה פטורות מיבום בלא חליצה ויש לתרץ סוטה ודאית לא דמיא להכא (ד) כיון דטומאה שם הרי היא כערוה גמורה דגזירת הכתוב הוא דפטורות ואשת סריס ואיילונית היכא דאיתיה לבעל שרו ליה ואפ"ה אימעוט בפ"ק דיבמות (י)מדין יבום דלא צריך כהו כלל אבל סוטה ספק לא אימעוט אלא גבי איסורא דבעל וקמשמע לן קרא כיון דבא מכח נשואי אחיו הרי הוא במקום בעל דאסורה לו ליכנס אבל חליצה בעיא:

דלא ליסתריה לביתיה ואת אמרת תתייבם נמי יבומי. רבינו חננאל הטעים דבריו ופירש ורחמנא אמר אשר לא יבנה לבנות ולא לסתור:

מי

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"א מהל' דעות הלכה ד:

כג ב מיי' פ"א מהל' סוטה הלכה ד ה סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קעח סעיף ו:

תורה אור השלם

1. וּלְשְׂאֵת וְלַסַּפַּחַת וְלַבֶּהָרֶת: ויקרא יד נו
2. וְעַל כָּל הֶהָרִים הָרָמִים וְעַל כָּל הַגְּבָעוֹת הַנִּשָּׂאוֹת: ישעיהו ב יד
3. וְהָיָה כָּל הַנּוֹתָר בְּבֵיתְךָ יָבוֹא לְהִשְׁתַּחֲוֹת לוֹ לַאֲגוֹרַת כֶּסֶף וְכִכַּר לָחֶם וְאָמַר סְפָחֵנִי נָא אֶל אַחַת הַכְּהֻנּוֹת לֶאֱכֹל פַּת לָחֶם: שמואל א ב לו
4. זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה: תהלים נא יט
5. זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹהִים: תהלים נ כג
6. וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר: דברים כד ב

מסורת הש"ס

א) [שבועות ו:], ב) סנהדרין מג: ע"ש, ג) מ"ק ה., ד) ס"א ל"ג, ה) כפול הוא במתני', ו) [דברים כד], ז) [דף ג:], ח) [ועיין תוס' קידושין יג: ד"ה אלא ותוס' כתובות פא. ד"ה יבם], ט) ע' רש"א, י) [דף יג. וכד.].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אל תקרי ושם. נ"ב ושם בשי"ן כמו מי שם פה לאדם פירושו ששם דרכו בדרכי השם אל תקרי ושם בסי"ן אלא בשי"ן מענין שומת ב"ד: (ב) רש"י ד"ה ספחני וכו' נא (בנבואת) תו"מ ונ"ב ס"א בגזירת: (ג) תוס' ד"ה לאחר וכו' דוקא ליבם כדאמרי' בשמעתין כצ"ל ותיבות משום דרמיא עליה ליבומי נמחק: (ד) ד"ה אילו וכו' לא דמיא להכא דכיון דטומאה כתיב בה הרי היא כערוה גמורה וגזירת וכו' ואפ"ה אימעוט בפרשת יבמין מדין:

מוסף רש"י

זבחי. לשון רבים משמע (סנהדרין מג:). **לא תבזה.** אין דרכך לבזותו (שם). **כל השם אורחותיו.** המחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסידה, ושם כמו שמין (מו"ק ה.).